

КШНИШТОФ БОРКОВСЬКІ,
Вища Школа Туризму та Екології Sucha Beskidzka,
Академія Фізичного Виховання – Краків,
Польща

ТАДЕУШ ГРАБІНСЬКІ,
Економічний Університет,
Краківська Академія – Краків, Польща

В'ЇЗНИЙ ТУРИЗМ У КРАКІВ З УКРАЇНИ В 2003 – 2011 РОКАХ (НАРИС РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕНЬ)

Анотація. Головною метою дослідження було одержання загальної інформації щодо якості та обсягу в'їзного туризму з України до Польщі. Для даного дослідження була обрана група туристів, які прибули до Кракова в період з 2003 по 2011 роки. Групу було поділено на дві підгрупи: одну з «польськими коренями», а другу без таких коренів. Метою даного дослідження є представлення аналізу споживацької поведінки в обох групах. Процес прийняття споживацьких рішень досліджено шляхом застосування всебічних методів, починаючи від опитування (інтерв'ю) працівників туристичного сектора, екскурсоводів, митної адміністрації та ін. шляхом досліджень цільових груп, і закінчуючи спостереженнями за бюро подорожей та на базі широкого огляду галузевої літератури.

Ключові слова: в'їзний туризм, туристичний сектор, туристичний рух в Кракові,

Аннотація. Главной целью исследований, представленных в данном исследовании, было получение общей информации по качеству и объему въездного туризма из Украины в Польшу. Для данного исследования была выбрана группа туристов, прибывших в Краков в период с 2003 по 2011 годы. Группа была разделена на две подгруппы: первая с «польскими корнями», а вторая – без польских корней. Целью данного исследования является представление анализа потребительского поведения в обеих группах. Процесс принятия потребительских решений исследовано путем применения всесторонних методов, начиная от опроса (интервью) работников туристического сектора, экскурсоводов, таможенной службы и др. путем исследований целевых групп и заканчивая наблюдениями за бюро путешествий и на базе широкого обзора отраслевой литературы.

Ключевые слова: въездной туризм, туристический сектор, туристическое движение в Кракове.

Annotation. The main goal of the research presented in this paper was to obtain an overall picture of incoming tourism in its size and quality from Ukraine to Krakow. For the specific needs of this paper - a group of tourists who came to Krakow in years 2003-2011 has been distinguished. This group has been divided into one with "Polish roots" and the other without Polish roots. The paper is intended to provide an analysis of the consumer behavior in both groups. Based on a number of research methods which were triangulated ranging from interviews both with tourist industry workers, guides, customs and key informants, focus group studies, to observations at travel agencies, together with an extensive literature search, the consumer decision-making process is investigated.

Keywords: incoming tourism, tourism industry, tourist traffic in Krakow.

Постановка проблеми. Дослідження туристичного руху в Кракові є пріоритетним напрямком діяльності Малопольської туристичної організації. Краків є популярним містом для відвідувачів з України, тому доцільно спробувати пояснити у даній статті споживацькі вподобання українських туристів.

Мета статті. В 2003 - 2011 роках на замовлення Управи міста Кракова згідно з єдиним дослідницьким методом було проведено дослідження туристичного руху у Кракові. Цей моніторинг, що систематично проводиться з 2003 року, дозволяє краще ознайомитися з в'їзним туристичним рухом у Кракові, дає можливість проведення порівняльного аналізу тенденцій в туристичній галузі. Головною метою досліджень було отримання цілісної картини кількісних і якісних показників в'їзного туризму у Кракові.

Для даного дослідження з бази респондентів були вибрані особи, які прибули з України в 2003 – 2011 роках. Крім того був проведений поділ даної групи на осіб, які мають польські «корені», (що не обов'язково є тотожним з приналежністю до Польщі як діаспори) і поляків, які постійно мешкають поза межами Польщі. В наведених нижче таблицях показані результати для усіх туристів, що приїждять з України (загалом) та для категорії туристів без «польських коренів» і з «польськими коренями». Цей розподіл був продиктований спробою пояснити споживацькі вподобання туристів з України (в обох аналізованих групах респондентів) по відношенню до Кракова як «туристичного продукту».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження були проведені за допомогою двох методів дослідження: desk research та безпосереднє опитування (інтерв'ю).

Дослідження типу desk research спиралась на загальнодоступні дані, зокрема дані Головного Статистичного Управління. Передусім це були дані, що надходили з Банку Регіональних Даних, а також

комюніке, бюлетенів, електронних публікацій (в тому числі архівних даних) [1]. Крім того в дослідженнях була використана інформація, яку можна було одержати від працівників туристичного сектора: екскурсіводів, гесторів туристичних атракцій, митної служби, Міжнародного Аеропорту Краків – Баліце [2]. При проведенні аналізу був використаний власний досвід, а також опрацьовані раніше звіти з досліджень туристичного руху у Кракові протягом 2003–20011 років [3].

Під час інтерв'ю було здійснено опитування в формі анкетування (безпосередня розмова з респондентом з використанням формуляра, проведена анкетером). Анкетованими були польські і закордонні відвідувачі, які прибули до Кракова і яких можна поділити на такі групи:

- туристи, які ночували у Кракові принаймні одну ніч;
- однокденні відвідувачі (які не ночували у Кракові);
- особи, котрі прибули з пізнавальною, професійною або релігійною метою та з метою відпочинку і вирішення питань, пов'язаних із здоров'ям, родиною і т.д., а їх перебування не перевищувало 90 днів.

В дослідженні не враховано приїзди осіб, які постійно працюють або навчаються в місті.

Розташування та обсяг явища, що ним є туристичний рух, на тлі цілісного явища руху, пов'язаного з подорожуванням представляє Рис. 1.

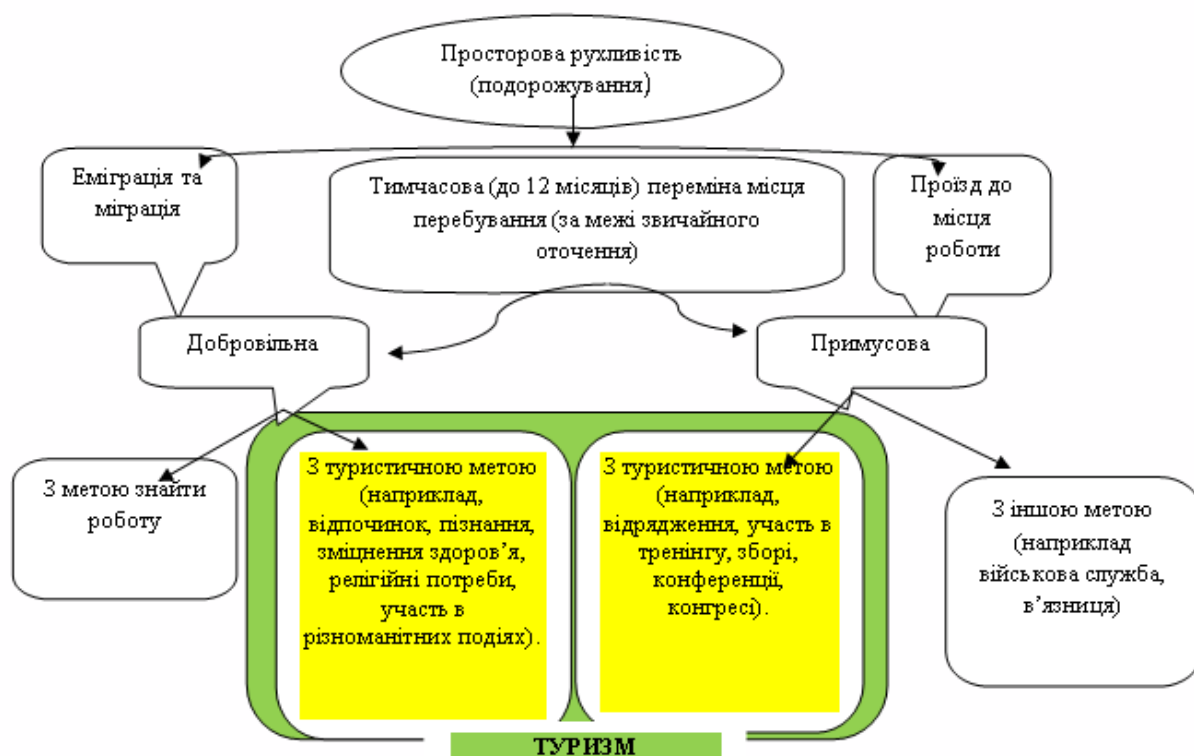

Рис. 1. Розміщення та обсяг явища, яким є туристичний рух, на тлі цілісного явища руху, пов'язаного з подорожуванням. [4, 5]

Основними видами туристичного руху є такі:

- 1 – внутрішній туризм (без перетинання державних кордонів);
- 2 – закордонний в'їзний туризм;
- 3 – закордонний виїзний туризм;
- 4 – транзитний туризм [6].

Виклад основного матеріалу дослідження. В даній статті розглядається тематика, що стосується внутрішнього і закордонного в'їзного туризму.

Дослідження туристичного руху у Кракові регулярно проводяться в шість часових турів по 2 дні (в II та III кварталі) в період з травня по вересень кожного року. Дослідження проводяться між 10 та 22 днем кожного місяця. Місця анкетування були підібрані на основі попереднього досвіду Малопольської Туристичної Організації, одержаного в процесі досліджень в 2003–2011 роках. Об'єкти та місця були обрані вибірково таким чином, щоб представити всі види закладів розміщення у Кракові та найбільш характерні атракції. Обрана в дослідженнях система збору анкетних даних спиралась на дані, які були отримані безпосередньо в закладах розміщення, а також в найпопулярніших місцях, які являють собою туристичну атракцію. Список таких місць окреслили експерти.

Анкетування полягало в проведенні інтерв'ю на основі попередньо підготовленої анкети згідно з інструкцією, детально обговореною під час навчання анкетерів.

Величина проби була встановлена, керуючись двома передумовами:

- фінансові засоби, доступні на дослідження;

- порядок точності, що впливає з вибраної величини проби по відношенню до величини загальної популяції.

При встановленні численності простої проби була використана наступна формула:

$$n = \frac{N}{1 + \frac{4(N-1)d^2}{u_\alpha^2}}$$

У наведеній вище формулі N – це оціночна величина численності основної популяції, u_α – це функція розподілу стандартизованого нормального розкладу $N(0,1)$ для передбаченого рівня істотності α (в розрахунках прийнято три різні рівні істотності: 1,5 і 10%), натомість d – це порядок точності оцінки показників структури, виражений у відсотках.

Докладну схему підбору численності для окремих років можна знайти в окремих звітах [7].

Таблиця 1

Кількість респондентів, опитаних в 2003-2011 роках (за винятком 2007 року [8]).

Рік дослідження	Численність проби	Кількість респондентів (кумулятивний підсумок)
2003	1743	1743
2004	6120	7863
2005	4985	12848
2006	3244	16092
2007	4407	0
2008	3285	19377
2009	3060	22437
2010	3378	25815
2011	3492	29307
2012	3128 – ДОСЛІДЖЕННЯ ТРИВАС	32435

Джерело: власні дані та власне опрацювання

Кількість туристів, тобто гостей, які ночували у Кракові в 2011 році, становила понад 82%.

Отже, відбувся ріст по відношенню до 2010 року на 1,74 %, а по відношенню до 2009 року аж на 6,03 %. Аналогічно до попередніх років більший відсоток становили туристи серед відвідувачів з-за кордону (понад 94%), ніж серед польських гостей (приблизно 70%).

Порівняно з 2010 роком, у 2011 спостерігалось незначне зменшення участі одноденних відвідувачів (і через те збільшення відсотку туристів) в групі польських туристів (на 2,81%). Протилежна тенденція спостерігалась серед прибуваючих з-за кордону – відбулось збільшення відсотку одноденних відвідувачів (і через те зменшення частки туристів на 2,22 %).

Дана тенденція не стосується туристів з України (див. Таблицю 2).

Таблиця 2

Відсоткова структура згідно нічлігу в подорожі осіб, що приїждять до Кракова з України.

Чи ночує у Кракові?	Туристи з України без «польських коренів», %	Туристи з України «з польським корінням», %	Загалом туристи з України %
ТАК (туристи)	90,7	92,4	91,4
НІ (одноденні відвідувачі)	5,2	6,1	5,5
Не заповнено	4,1	1,5	3,1
Загалом ВІДВІДУВАЧІ	100,0	100,0	100,0

Джерело: власне опрацювання

В порівнянні з 2010 роком спостерігається значне зниження популярності чотирьохзіркових об'єктів (на 9,72%) як серед закордонних туристів (на 9,02 %), так – і це передусім – серед польських туристів (на 14,65 %). Гости з Польщі в 2011 році частіше користувались трьохзірковими об'єктами (на 11,55% більше). Натомість в групі закордонних туристів не відмічено росту в жодній з категорії готелів, а відсоток тих, що ночують в трьохзіркових об'єктах, зменшився аж до 10,14%. Мешканці України, що приїждять до Кракова, зазвичай обирають трьох- та чотирьохзіркові готелі. Таблиця 3 показує, що туристи з України, які мають польські корені, зупиняються в готелях більш низької категорії або вирішують проблему нічлігу інакше. При цьому варто підкреслити, що в 2011 році значно підвищилась частка гостей в готелях з не окресленою категорією об'єкту – загалом на 20,89%, польських на 20,36 %, закордонних аж на 22,00 %.

Таблиця 3

Відсоткова структура категорії готелів, якими користувались особи з України, що приїздили у Краків.

Категорія готелю, вибраного для нічлігу у Кракові	Туристи з України без «польських коренів», %	Туристи з України «з польським корінням», %	Загалом туристи з України, %
1 – одна зірочка *	0,0	0,0	0,0
2 – дві зірочки **	4,1	3,0	3,7
3 – три зірочки ***	9,3	10,6	9,8
4 – чотири зірочки ****	12,4	0,0	7,4
5 – п'ять зірочок *****	0,0	1,5	0,6
Інформація про категорію готелю відсутня.	74,2	84,8	78,5
Сума загалом	100,0	100,0	100,0

Джерело: Власне опрацювання

Під час підготовки до подорожі у Краків мешканці України в 2011 році – аналогічно до попередніх років – передусім користувались порадами родичів та знайомих (понад 50%) або щось знали про колишню столицю Польщі із шкільних підручників (35%) – дивись таблицю 4. Досить важливу роль відігравали також ЗМІ - телебачення та друковані путівники (по більш ніж 20%), Інтернет (майже 20%).

Таблиця 4

Відсоткова структура джерела інформації про Краків серед осіб, що приїжджають у Краків з України.

Джерела інформації про Краків	Туристи з України без «польських коренів», %	Туристи з України «з польським корінням», %	Загалом туристи з України, %
Ярмарки	3,1	0,0	1,8
Преса	9,3	7,6	8,6
Радіо	5,2	9,1	6,7
ТБ	24,7	13,6	20,2
Каталоги	9,3	6,1	8,0
Путівники	24,7	13,6	20,2
Буклети	14,4	6,1	11,0
Знайомі/Родина	36,1	71,2	50,3
Інтернет	25,8	10,6	19,6
Школа	30,9	40,9	35,0
Попередня інформація відсутня	0,0	0,0	0,0
Інші джерела	2,1	4,5	3,1
Сума загалом	185,6	183,3	184,5

Джерело: Власне опрацювання

Кінцева сума не дорівнює 100%, оскільки респондент міг вибрати джерело декілька разів.

Загалом група осіб з України, що відвідали Краків у 2003-2011 роках, приблизно в 50% приїхала до міста вперше (дивись таблицю 5), але участь громадян України польського походження, що приїжджали до Кракова вперше, становить лише близько 25%. Порівняльні, але зворотні пропорції досліджуваної групи склали в 2011 році гості з України, відвідуючи колишню столицю Польщі як вдруге, так по декілька разів.

Таблиця 5

Відсоткова структура частоти приїздів у Краків серед осіб, що приїздили з України.

Частота приїздів до Кракова	Туристи з України без «польських коренів», %	Туристи з України «з польським корінням», %	Загалом туристи з України, %
1 – перший раз	64,9	24,2	48,5
2 – другий раз	20,6	48,5	31,9
Кілька разів	11,3	19,7	14,7
Часто	2,1	4,5	3,1
Інформація відсутня	1,0	3,0	1,8
Сума загалом	100,0	100,0	100,0

Джерело: Власне опрацювання

Відсоткову структуру приїздів у Краків з точки зору статі презентує таблиця 6.

В 2003 – 2011 роках в процесі досліджень зауважено результати, що дуже чітко показували різницю в приїздах у Краків жінок та чоловіків з України у розподілі на особи, що мають сімейні зв'язки з Польщею і таких, що цих зв'язків не мають. Скоріш за все пропорції статі не повинні різко змінитись в наступні роки, хіба що на ринок будуть впроваджені нові туристичні продукти, наприклад, Краків „Women Friendly” та інші.

Таблиця 6

Відсоткова структура в залежності від статі осіб, що приїждять у Краків з України.

Стать	Туристи з України без «польських коренів», %	Туристи з України «з польським корінням», %	Загалом туристи з України %
Жінка	43,4	67,9	52,7
Чоловік	54,4	30,4	45,2
Інформація відсутня	2,2	1,8	2,0
Загальна сума	100,0	100,0	100,0

Джерело: Власне опрацювання

В 2003 – 2011 роках велику частку у потоці туристичного руху, що потрапляє у Краків з України, займають особи у віці 36-50 років (відвідувачі з України з польським корінням складають більш ніж 26% участі загалом, а відвідувачі з України без польських коренів – 43% участі). Наступну групу складають особи у віці від 18 до 25 років (їх частка майже 25%). Однак належить чітко підкреслити в цій віковій групі участь осіб польського походження (34% участі в групі туристів з України з польським корінням). Вікова група 26 – 35 показує зворотні пропорції, в ній з результатом більш ніж 22% переважають особи з України без польського походження. Натомість група у віці понад 51 рік виразно вказує на сентиментальні подорожі (дивись мета подорожі) осіб польського походження.

Таблиця 7

Відсоткова структура в залежності від вікових груп осіб, що приїждять у Краків з України.

Вік по групах	Туристи з України без «польських коренів», %	Туристи з України «з польським корінням», %	Загалом туристи з України %
молодше <18 років	3,3	1,8	2,7
18-25 років	19,2	34,8	25,2
26-35 років	22,0	14,3	19,0
36-50 років	43,4	26,8	37,1
51-70 років	9,9	19,6	13,6
71 і більше років >	0,5	1,8	1,0
Інформація відсутня	1,6	0,9	1,4
Загальна сума	100,0	100,0	100,0

Джерело: Власне опрацювання

З аналізу даних за 2003 – 2011 роки випливає, що частка туристів з України з вищою освітою досягла загалом понад 43%. Частка туристів з України, що приїздили до Кракова, які мають середню освіту, становила відповідно понад 43%. Серед туристів з України – з точки зору походження – у даному випадку відсутня виразна диференціація.

Таблиця 8

Відсоткова структура в залежності від освіти осіб, що приїждять у Краків з України.

Освіта	Туристи з України без «польських коренів», %	Туристи з України «з польським корінням», %	Загалом туристи з України %
Вища	41,8	45,5	43,2
Середня	45,6	40,2	43,5
Початкова.	2,2	5,4	3,4
Інше	6,6	2,7	5,1
Інформація відсутня	3,8	6,3	4,8
Загальна сума	100,0	100,0	100,0

Джерело: Власне опрацювання

Працюючі особи становили більше половини (55%) анкетованих туристів з України. Участь працюючих туристів з польськими коріннями по відношенню до позostalих залишилась на тому ж самому рівні (55%). Відмічено також велику відсоткову участь приїздів у Краків студентів як польського походження (майже 26%), так і позostalих (понад 15%). Частка осіб, які займаються домашнім господарством, загалом складає 6%. Категорія «безробітні» досягла рівня приблизно 2% від загальної кількості осіб, що приїждять до Кракова.

Таблиця 9

Відсоткова структура в залежності від професії осіб, що приїждять у Краків з України.

Професія	Туристи з України без «польських коренів», %	Туристи з України «з польським корінням», %	Загалом туристи з України %
Учень	6,0	5,4	5,8
Студент	15,4	25,9	19,4
Особа, що займається домашнім господарством	8,2	3,6	6,5
Безробітний	2,2	1,8	2,0
Пенсіонер / пенсіонер по інвалідності	4,4	7,1	5,4
Працюючий	55,5	54,5	55,1
Інформація відсутня	8,2	1,8	5,8
Загальна сума	100,0	100,0	100,0

Джерело: Власне опрацювання

Традиційно, переважна більшість відвідувачів Кракова, в тому числі також туристів з України, окреслювала свій матеріальний статус як добрий або середній. В 2011 році відмічено зростання частки туристів (на 4% в порівнянні з минулим роком) в групі осіб, що приїздили як з усієї Польщі, так і з-за кордону з дуже добрим матеріальним статусом. Питання про матеріальний статус відноситься до суб'єктивної оцінки власної заможності, здійсненої респондентом

Таблиця 10

Відсоткова структура в залежності від матеріального статусу осіб, що приїждять у Краків з України.

Матеріальний статус	Туристи з України без «польських коренів», %	Туристи з України «з польським корінням», %	Загалом туристи з України %
Дуже добрий	5,5	3,6	4,8
Добрий	50,0	40,2	46,3
Середній	39,6	52,7	44,6
Поганий	3,3	0,9	2,4
Дуже поганий	0,0	0,0	0,0
Інформація відсутня	1,6	2,7	2,0

Джерело: Власне опрацювання

Показник прибуттів іноземних туристів у 65%, що потрапили у Краків безпосередньо з місця постійного проживання, є дуже добрим прогностиком для цього сегменту туристичного потоку. У відношенні до 2010 року зауважено зменшення даного показника на 1,1%. Майже 84% потоку польського туристичного руху в 2011 році потрапило безпосередньо до Кракова. Це означає, що місто як туристична «дестинація» [9] і далі має величезну «гравітаційну» силу. Починаючи з 2003 року відсоток прибуттів з України до міста безпосередньо з місця проживання коливається в межах 80%, а це підтверджує тезу про те, що Краків для туристів з України є кінцевим пунктом подорожі.

В період всесвітньої економічної та політичної кризи статус «пункту кінцевого призначення», а до того ще й на такому високому рівні, є досконалим прогностиком для туристичної галузі. Це означає, що у Краків приїждять цілеспрямовано, а не відвідують його «при нагоді» під час транзитної подорожі. Однак по відношенню до 2010 року цей показник зменшився майже на 6% по відношенню до загальної частки.

Таблиця 11

Відсоткова структура в залежності від місця приїзду осіб, що приїждять у Краків з України.

Чи приїждить з місця проживання?	Туристи з України без «польських коренів», %	Туристи з України «з польським корінням», %	Загалом туристи з України %
НІ	20,6	27,3	23,3
ТАК	79,4	72,7	76,7
Інформація відсутня.	0,0	0,0	0,0
Загальна сума	100,0	100,0	100,0

Джерело: Власне опрацювання

Краків є цільовим місцем подорожі для відвідувачів з України, що подорожують як з разом родиною (участь майже 33%), так і разом з друзями (участь майже 26% загалом), організованою групою (25% участі) і поодинокі (участь загалом майже 14%). Категорія подорожі в групі знайомих (участь 0,0%) вимагає подальшого спостереження за цим явищем. В закордонному туристичному русі рівновага між особами, що подорожують в організованій групі, та особами, що обирають, зазвичай, сімейні поїздки, яка на протязі багатьох років була постійною, виразно змінилась на користь сімейних подорожей. Дані за 2011

рік вписуються в тенденції попередніх років з результатом 35,3%. І власне це є підтвердженням факту, що тенденція зростання участі сімейних подорожей може мати зв'язок з ефектом «засуви» [10] як компенсаційною формою щорічної подорожі/екскурсії під час канікул або відпустки. Це є несприятливим прогнозом для організаторів групового туризму, оскільки в сімейному туризмі присутній високий рівень самообслуговування.

Таблиця 12

Відсоткова структура в залежності від супутників подорожі осіб, що приїждять у Краків з України.

Супутники подорожі	Туристи з України без «польських коренів», %	Туристи з України «з польським корінням», %	Загалом туристи з України %
Ніхто	9,3	19,7	13,5
Група	25,8	22,7	24,5
Родина	33,0	31,8	32,5
Друзі	29,9	19,7	25,8
Знайомі	0,0	0,0	0,0
Сім'я + друзі	2,1	4,5	3,1
Інформація відсутня	0,0	1,5	0,6
Загальна сума	100,0	100,0	100,0

Джерело: Власне опрацювання

Таблиця 13

Відсоткова структура в залежності від часу перебування, заявленого особами, що приїждять у Краків з України (інтегрована таблиця).

Час перебування	Туристи з України без «польських коренів», %	Туристи з України «з польським корінням», %	Загалом туристи з України %
До 3 годин	2,1	3,0	2,5
1 – день без нічлігу	4,1	3,0	3,7
1 Ніч	7,2	3,0	5,5
Більше ночей	86,6	91,0	88,3
Загальна сума	100,0	100,0	100,0

Джерело: Власне опрацювання

41% мешканців України, які відвідували Краків, організувала собі приїзд самостійно (див. таблицю 14). За посередництвом бюро подорожей у місто приїхало понад 24% гостей. У порівнянні часто вказувалась також інша організація (приблизно 12%). Помітною є організаційна роль сім'ї у випадку приїздів громадян України з польським корінням (майже 8%) та знайомих (майже 8%), а також загальна роль організаторів подорожі, таких як місця роботи або школи.

Таблиця 14

Відсоткова структура в залежності від організаторів подорожі осіб, що приїждять у Краків з України.

Організатор проїзду /подорожі	Туристи з України без «польських коренів», %	Туристи з України «з польським корінням», %	Загалом туристи з України %
Бюро подорожі	24,7	24,2	24,5
Інша організація	17,5	3,0	11,7
Церква/парохія	0,0	1,5	0,6
Портал/інтернет-бюро	1,0	1,5	1,2
Сім'я	2,1	7,6	4,3
Школа	3,1	7,6	4,9
Власними силами (самостійно)	41,2	40,9	41,1
Місце роботи	8,2	3,0	6,1
Знайомі	0,0	7,6	3,1
Інформація відсутня (не заповнено)	2,1	3,0	2,5
Загальна сума	100,0	100,0	100,0

Джерело: Власне опрацювання

З досліджень, що проводились в 2003-2011 роках та одержаних таким чином даних випливає, що до Кракова з України подорожують у сталих пропорціях (постійний збір даних від 2003 року) мешканці великих міст (майже 77% загалом), схожим чином виглядає результат для мешканців малих міст (приблизно 20% загалом). Частка мешканців села тримається в межах 2%. Категорії «велике місто», «мале місто», «село» були залишені суб'єктивній оцінці респондентів, оскільки вони з власного відчуття

знають, з якого міста (в порівнянні з Краковом) вони приїхали. До анкети для досліджень у 2013 році передбачається додати ще дві категорії населеного пункту: дуже велике місто, місто середньої величини.

Таблиця 15

Відсоткова структура в залежності від місця постійного проживання осіб, що приїждять у Краків з України.

Величина місця проживання	Туристи з України без «польських коренів», %	Туристи з України «з польським корінням», %	Загалом туристи з України %
Велике місто	80,2	71,4	76,9
Мале місто	14,8	26,8	19,4
Село	2,2	0,0	1,4
Інформація відсутня	2,7	1,8	2,4
Загальна сума	100,0	100,0	100,0

Джерело: Власне опрацювання

Загалом туристи з України приїждять у Краків переважно поїздом (понад 33%). Друге місце, з точки зору використання транспортних засобів, під час подорожі до нашого міста займає легковий автомобіль (понад 23%). Крім того в автоторожньому сполученні велику роль відіграє туристичний автобус (понад 14%), а в сумісній категорії (A+B) для рейсового автобуса та маршрутного таксі зафіксовано участь в розмірі 12,2%. В 2011 році відбулося чергове зростання частки подорожуючих авіаційним транспортом до Кракова на 2,6 %, що дає середній результат (для всього періоду досліджень) для даного транспортного засобу 16% участі загалом (понад 12% участі припадає на мало бюджетні авіалінії [LCC]). Спостереження щодо істотної ролі пасажирських перевезень в обслуговуванні потоку туристичного руху підтверджує Г.Балабанов [11]. Дуже чітко прослідковується позитивна тенденція в обслуговуванні туристичного руху після реконструкції аеропорту Жуляни у Києві і доступність цього аеропорту для літаків малобюджетних авіакомпаній. Автоматично відбулось покращення доступності сполучення – трансферу (шляхом зменшення віддаленості та часу, потрібного на проїзд з/до центру міста) в порівнянні з аеропортом Київ – Бориспіль. Кількісні та якісні характеристики розподілу потоку туристичного руху осіб, що прибули з України до Кракова повітряним транспортом в залежності від тих, що приземляються в міжнародному аеропорту Краків – Баліце та тих, що приземляються в порту Краків – Піжовіце в листопаді/грудні поточного року, представить черговий звіт «Туристичний рух у Кракові в 2012 році» Малопольської Туристичної Організації.

Таблиця 16

Відсоткова структура в залежності від транспортного засобу, використаного особами, що приїждять у Краків з України.

Транспортний засіб	Туристи з України без «польських коренів», %	Туристи з України «з польським корінням», %	Загалом туристи з України %
Рейсовий літак	3,1	4,5	3,7
Літак TLL [LCC Low-cost carrier]	18,6	3,0	12,3
Чартер	0,0	0,0	0,0
Автомобіль	23,7	22,7	23,3
Поїзд	24,7	47,0	33,7
Туристичний автобус	18,6	7,6	14,1
Рейсовий автобус (A)	4,1	10,6	6,7
Маршрутне таксі shuttle bus (B)	6,2	4,5	5,5
Інші транспортні засоби (camper – autokemping)	0,0	0,0	0,0
Інформація відсутня	1,0	0,0	0,6
Загальна сума	100,0	100,0	100,0

Джерело: Власне опрацювання

Наведена нижче таблиця 17 показує конкретні рішення респондентів з України, які мусили прийняти лише одне рішення, відповідаючи на питання «навіщо приїхали до Кракова».

На першому місці (з результатом майже 26%) – «відвідування пам'ятників архітектури», на другому – відповідь «інша мета» (20%), яка може бути пов'язана з явищем, що відоме під загальним поняттям „work and travel”, тобто знаходженням тимчасової праці в процесі туристичної подорожі. Ми – поляки – знаємо це поняття аж занадто, як з періоду Польської Народної Республіки (1952 – 1989) [12] з її «фільварковими грошиками», за котрі нічого і ніде за межами держави не можна було купити (а в певний момент також і всередині держави), так і з сучасності з її «постійним грошовим голодом». На третьому місці був «відпочинок», а на четвертому – освіта. На п'ятому місці з результатом (близько 5%) були «розваги». На шостому та сьомому місцях з загальним результатом майже 8% була участь в конгресі або культурній події. Ці сім вищевказаних категорій об'єднують понад 83% участі серед головних цілей, якими керувались туристи з України, приїжджаючи у Краків.

Таблиця 17

Відсоткова структура в залежності від головної мети, заявленої особами, що приїздили у Краків з України.

Головна мета	Туристи з України без «польських коренів», %	Туристи з України «з польським корінням», %	Загалом туристи з України %
Пам'ятники архітектури	34,0	13,6	25,8
Інша мета	20,9	19,9	19,9
Відпочинок	12,4	22,7	16,6
Освіта	7,2	6,1	6,7
Розваги	5,1	4,5	4,9
Конгрес	3,1	7,6	4,9
Культурна подія	6,2	1,5	4,3
Релігійна мета	1,0	4,6	2,5
Покупки	1,0	3,0	1,8
Власні інтереси [хоббі]	1,0	3,0	1,8
Тренінги	2,0	1,5	1,8
Родинні місця	0,0	4,5	1,8
Родичі	0,0	3,0	1,8
Бізнес	3,1	0,0	1,8
Знайомі	0,0	3,0	1,2
Духовне відновлення	2,0	0,0	1,2
Природні цінності	0,0	1,5	0,6
Транзит	1,0	0,0	0,6
Активний туризм	0,0	0,0	0,0
Спорт	0,0	0,0	0,0
Інтеграція з фірмою	0,0	0,0	0,0
Мета, пов'язана із здоров'ям	0,0	0,0	0,0
Загальна сума	100	100	100

Джерело: Власне опрацювання

Таблиця 18

Середня сума витрат на особу під час перебування у Кракові без коштів на транспорт та без електронних платежів, здійснених перед приїздом приїжджаючими з України у Краків.

Скільки грошей витратив середньо респондент на 1 особу	Середня в польських злотих (PLN)
Туристи з України без «польських коренів»	912
Туристи з України «з польським корінням»	578

Джерело: Власне опрацювання

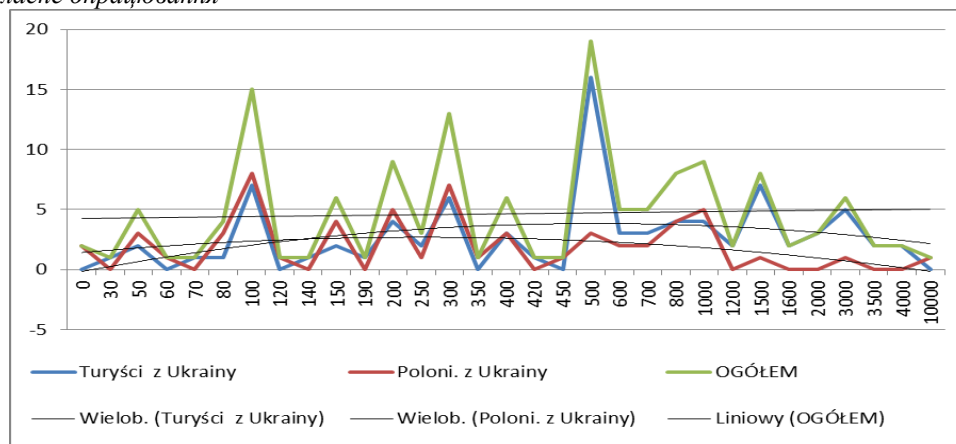

Рис. 2. Витрати на особу під час перебування у Кракові без коштів на транспорт та електронних платежів, здійснених перед приїздом приїжджаючими з України у Краків (2003-2011).

Джерело: Власне опрацювання

Таблиця 19

Декларування більших витрат під час перебування у Кракові приїжджаючими з України у Краків.

Декларування більших витрат	ТАК	НІ	Інформація відсутня
-----------------------------	-----	----	---------------------

Туристи з України без «польських коренів»	61,9	32,0	6,2
Туристи з України «з польським корінням»	50,0	48,5	1,5
Загалом туристи з України % (середня) – всі респонденти	57,1	38,7	4,3

Джерело: Власне опрацювання

Як можна чітко побачити в таблиці 20, до Кракова ще раз приїхало б 73% респондентів. Це показує середня сума позитивних відповідей. Лише загалом 1,2% респондентів дало негативну відповідь. В кінцевому розрахунку свої плоди дає міцний бренд міста та його промоція у формі „buzz marketing” [13], та навіть її розвинута форма під назвою „evangelist marketing” [14]. Цей ефект добре видно в таблиці 21, де розміщено відповіді на питання, чи респондент буде рекомендувати своїм знайомим перебування на території, де він знаходився впродовж цього дослідження. Цей ефект в колишніх державах СРСР не слід плутати з іншим ефектом, який може бути відомим як поняття ППР (інформаційно-пропагандистська робота), оскільки він впливав (застосовувався громадянами) скоріш із страху перед тими, що підслуховують та доносять, ніж з приводу внутрішнього, глибокого особистого переконання, що те, що говорять, є дійсно правдиве та справді варто цим зацікавити інших.

Таблиця 20

Відсоткова структура приїжджаючих в залежності від задекларованим ними бажанням наступного приїзду у Краків. Особи, що прибувають до міста з України.

Чи мають намір приїхати ще раз?	Туристи з України без «польських коренів», %	Туристи з України «з польським корінням», %	Загалом туристи з України %
ТАК	36,0	30,5	33,7
СКОРИШ ЗА ВСЕ ТАК	38,0	40,3	39,3
Середня сума Σ	74	70,8	73,0
НЕ ЗНАЄ	25,0	27,5	25,8
СКОРИШ ЗА ВСЕ НІ	1,0	1,7	1,2
НІ	0,0	0,0	0,0
Загальна сума	100	100	100

Джерело: Власне опрацювання

Таблиця 21

Відсоткова структура приїжджаючих в залежності від задекларованого ними бажання особистої промоції Кракова, Особи приїжджаючі у Краків з України.

Чи буде рекомендувати Краків знайомим?	Туристи з України без «польських коренів», %	Туристи з України «з польським корінням», %	Загалом туристи з України %
ТАК	86,6	93,9	89,6
НІ	0,0	0,0	0,0
НЕ ЗНАЄ	13,4	6,1	10,4
Загальна сума	100	100	100

Джерело: Власне опрацювання

Висновки.

1. Продовжувати наведені вище дослідження на базі асоціаційних правил, одержаних за допомогою засобу data mining яким є техніка відкриття асоціаційних правил; ідентифікувати характерні цілі відвідин українських туристів у Польщі.

2. Створити модель кваліфікаційних дерев, яка дозволить встановити пояснючі риси, які суттєвим чином дискримінують категорії згаданої залежної риси, що приймається (мета приїзду), а також вартості врахованих пояснюючих рис, що можуть свідчити про існування даної якісної категорії залежної риси.

3. Організувати 2013 року робочу зустріч сторін, зацікавлених у продовженні наведених вище досліджень.

4. Зробити спробу застосування вказаного вище метода в дослідженні в'їзного туристичного руху до Києва.

5. Зробити заявку про фінансову підтримку досліджень з фондів Євросоюзу як досліджень, що охоплюють громадян України, яка збирається приєднатися до Євросоюзу.

6. Організувати навчально-наукові студії за принципом компенсаційного обміну дослідниками і студентами в центрах туристичного руху з обох сторін кордону (наприклад, у Мамаєвій Слободі – Київ, Україна або в Козацькому Хуторі – Лукове, Польща).

7. Провести перевірку ролі відносно нового транспортного засобу – мікроавтобусів, який гнучко реагує на вимоги пасажирів; оцінка впливу даного рішення на користування послугами традиційного місцевого сполучення.

8. Виходити з пріоритету синтетично інтегрованого показника «задоволення туриста побутом в дестинації» як основного ідентифікатора якості туристичного продукту типу «територія», «регіон».

9. Звернутись до зацікавлених відомств державної адміністрації Польщі і України з проханням про методологічну та фінансову підтримку повної публікації на обговорювану тему за 2003-2012 роки.

Abstrakt:

Список використаних джерел

1. Головне Статистичне Управління http://www.stat.gov.pl/gus/roczniki_PLK_HTML.htm
2. Міжнародний Аеропорт [MPL] Краків Балице <http://www.krakowairport.pl/>
3. Щороку з'являються авторські опрацювання наведеної вище групи, з якими можна ознайомитися на сайті МТО <http://www.mot.krakow.pl/index,a,b,c,16.html>
4. BORKOWSKI, K., GRABIŃSKI, T., MAZANEK, L., SEWERYN, R., WILKOŃSKA, A. Ruch turystyczny w Krakowie w 2008 r. Raport końcowy, (eds.) Małopolska Organizacja Turystyczna, Kraków 2008. Recenzja: Prof. dr hab. NOWAKOWSKA, A., Recenzja: Prof. dr hab. KOZIOŁ, L. <http://www.mot.krakow.pl/index,a,b,c,16.html> – ISSN 2299-2863 DRUK ISSN 2299-2871 ONLINE c. 158
5. PRZECLAWSKI, K., Człowiek a turystyka. Zarys socjologii turystyki, Albis, Kraków 1996, s. 28-29; i GAWORECKI, W. W., Turystyka, PWE, Warszawa 2003, s. 14-18.
6. BISZTYGA, S., BORKOWSKI, K., DURMAŁA, M., WĘDZICHA, E., Obsługa ruchu turystycznego a karnoprawna ochrona granic Rzeczypospolitej Polskiej BORKOWSKI, K (red) Wyższa Szkoła Turystyki i Ekologii (eds) Sucha Beskidzka 2009 ISBN 978-83-926999-4-1, c. 7
7. BORKOWSKI, K., GRABIŃSKI, T., MAZANEK, L., SEWERYN, R., WILKOŃSKA, A. Ruch turystyczny w Krakowie w 2011 r. Raport końcowy, Wyd. Małopolska Organizacja Turystyczna, Kraków 2010. Recenzja: Prof. dr hab. NOWAKOWSKA, A., Prof. dr hab. KOZIOŁ, L. dr hab. KAGANEK, K. – ISSN 2299-2863 DRUK ISSN 2299-2871 ONLINE <http://www.mot.krakow.pl/index,a,b,c,16.html>
8. Дослідження проведене IPSOS – Варшава (не є компатибельним з дослідженнями МТО Краків) www.bip.krakow.pl/zalaczniki/dokumenty/19053
9. BORKOWSKI, K., JANIGOVÁ' E., BEDNAROVÁ, V., ŁABAJ, M., SOBCZUK, J., KOVAČIĆ, M., JAŠKO, P., 2012 Raport z pilotażowych badań na pograniczu polsko- słowackim praca zbiorowa (red.) BORKOWSKI, K. WSTiE – Sucha Beskidzka – KU – Rużomberok 2012 ISBN 978-83-926999-9-6
10. PAŁACH, H., DĘBNIIEWSKI, G., ZAKRZEWSKI W. „Mikroekonomia wybrane problemy” Wydawnictwo: WUWM Olsztyn ISBN: 83-7299-115-4 Olsztyn 2007.
11. БАЛАБАНОВ Г. В. Модернізація транспортної системи як чинник підвищення конкурентоспроможності України на світовому ринку туристичних послуг. In Взаємодія транспорту і туризму: тенденції, проблеми, перспективи УДК 338.48.12: 6.56 (045) Міністерство Освіти і Науки Молоді та Спорту України, Національний Авіаційний Університет - Київ – 2012, с. 7.
12. http://pl.wikipedia.org/wiki/Polska_Rzeczpospolita_Ludowa.
13. BORKOWSKI, K., JANIGOVÁ' E., BEDNAROVÁ, V., ŁABAJ, M., SOBCZUK, J., KOVAČIĆ, M., JAŠKO, P., 2012 Raport z pilotażowych badań na pograniczu polsko- słowackim praca zbiorowa (red.) BORKOWSKI, K. WSTiE – Sucha Beskidzka – KU – Rużomberok 2012 ISBN 978-83-926999-9-6 S. 61.
14. BORKOWSKI, K., JANIGOVÁ' E., BEDNAROVÁ, V., ŁABAJ, M., SOBCZUK, J., KOVAČIĆ, M., JAŠKO, P., 2012 Raport z pilotażowych badań na pograniczu polsko- słowackim praca zbiorowa (red.) BORKOWSKI, K. WSTiE – Sucha Beskidzka – KU – Rużomberok 2012 ISBN 978-83-926999-9-6 S. 62.